

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Кафедра обліку, аналізу і аудиту

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова приймальної комісії
Руслан БЛОСКУРСЬКИЙ

« 20 » травня 2026 р.

ПРОГРАМА
фахового іспиту
для здобуття ступеня доктора філософії (PhD)
зі спеціальності D1 Облік і оподаткування
за освітньою програмою «Облік і оподаткування»

Затверджено
Вченою радою економічного факультету
Голова Вченої ради економічного факультету
Роман ГРЕШКО

Протокол №13 від 20 травня 2026 р.

Чернівці – 2026

ПЕРЕДМОВА

До вступних випробувань на здобуття освітнього ступеня «доктор філософії» зі спеціальності «Облік і оподаткування» допускаються вступники, що мають освітній рівень «магістр» або освітньо-кваліфікаційний рівень «спеціаліст». У відповідності до вимог, які висуваються до випускника-магістра, останній повинен мати всебічні та глибокі знання за спеціальністю, вміти оперувати економічними категоріями, розуміти суть облікових процесів, основ податкової системи, тобто продемонструвати знання з основних фахових дисциплін, які у змісті програми виділені в окремі розділи: «Організація обліку та оптимізація оподаткування», «Облік і фінансова звітність за міжнародними стандартами», «Стратегічний аналіз», «Бухгалтерський облік в управлінні підприємством», «Організація і методика аудиту», «Аналітичне забезпечення прийняття управлінських рішень».

РОЗДІЛ 1. «ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТА ОПТИМІЗАЦІЯ ОПОДАТКУВАННЯ»

Тема 1. Принципи організації бухгалтерського обліку на підприємстві

Види господарського обліку. Значення та завдання бухгалтерського обліку на підприємстві. Бухгалтерський облік як система. Бухгалтерський облік як процес. Етапи організації обліку на підприємстві. Організація виконання облікових операцій. Моделі організації бухгалтерського обліку. Принципи організації бухгалтерського обліку. Форми організації бухгалтерського обліку. Фактори впливу на організацію бухгалтерського обліку. Порядок приймання-передачі справ при зміні бухгалтера.

Тема 2. Облікова політика підприємства

Сутність облікового процесу на підприємстві. Етапи облікового процесу. Вибір форми ведення бухгалтерського обліку. Класифікація та структура нормативно-правових документів, які регулюють ведення бухгалтерського обліку на підприємствах. Внутрішнє нормативно-правове забезпечення облікового процесу. Облікова політика підприємства як базовий елемент організації обліку на підприємстві. Складові елементи облікової політики. Методика розробки облікової політики. Документальне оформлення облікової політики. Коригування облікової політики. Порядок розробки робочого плану рахунків.

Тема 3. Організація бухгалтерської служби і праці облікових працівників

Бухгалтерія – окремий структурний підрозділ підприємства. Призначення бухгалтерської служби підприємства. Функції бухгалтерії. Види і типи структури бухгалтерського апарату та вимоги до її формування. Кваліфікаційні та етичні вимоги до облікових працівників. Регламентування діяльності облікових працівників. Нормування праці бухгалтерів. Основні вимоги до працівників облікової служби. Посадові інструкції бухгалтерів. Права та обов'язки бухгалтерів. Організація робочого місця бухгалтера.

Тема 4. Бухгалтерський контроль, юридична відповідальність та система захисту облікової інформації

Сутність бухгалтерського контролю. Організація бухгалтерського контролю. Поняття юридичної відповідальності. Загальні засади юридичної відповідальності. Юридична відповідальність бухгалтера. Матеріальна відповідальність облікових працівників. Обмежена та повна матеріальна відповідальність. Поняття і порядок відшкодування матеріальної шкоди. Дисциплінарна відповідальність. Поняття трудової дисципліни та внутрішнього трудового розпорядку. Види дисциплінарної відповідальності. Адміністративна відповідальність. Види адміністративних стягнень. Кримінальна відповідальність бухгалтера. Види кримінальних покарань. Види та шляхи втрати інформації. Сутність системи захисту облікової інформації. Організація

захисту конфіденційної інформації і комерційної таємниці. Заходи щодо захисту конфіденційної інформації і комерційної таємниці. Організація та заходи захисту облікової інформації. Створення режиму доступу до комерційної таємниці та конфіденційної інформації. Юридична відповідальність за розголошення комерційної таємниці.

Тема 5. Забезпечення ефективного функціонування та розвитку бухгалтерського обліку

Поняття ефективного функціонування системи бухгалтерського обліку на підприємстві. Проектування удосконалення організації інформаційного забезпечення обліку. Основні напрями перспективного розвитку бухгалтерського обліку. Напрями удосконалення законодавства, що регулює ведення бухгалтерського обліку на підприємствах. Складання планів розвитку бухгалтерського обліку на підприємстві. Ефективність заходів з удосконалення організації бухгалтерського обліку. Необхідність стандартизації та уніфікації первинної документації. Наукові підходи до забезпечення ефективного функціонування та розвитку бухгалтерського обліку.

Тема 6. Формування системи документування господарських операцій та документообігу

Поняття документу та діловодства. Сутність та зміст процесу документування. Класифікація документів. Правила оформлення документів. Організація документування господарських операцій. Послідовність обробки первинних документів. Загальні засади організації документообігу. Графік документообігу. Організація зберігання документів. Організація вилучення та утилізації документів. Загальний порядок дій у ході вилучення документів контролюючими органами. Організація електронного документообігу. Поняття і значення електронного документу. Електронний цифровий підпис. Електронний документообіг. Зберігання електронних документів. Переваги електронного архіву.

Тема 7. Особливості організації обліку активів, капіталу та зобов'язань

Організаційні засади бухгалтерського обліку активів, капіталу та зобов'язань. Елементи облікової політики щодо обліку активів, капіталу та зобов'язань. Організація документування операцій з активами, капіталом та зобов'язаннями. Організація аналітичного обліку активів, капіталу та зобов'язань. Організація проведення інвентаризації активів, капіталу та зобов'язань. Наукові підходи до організації обліку активів, капіталу та зобов'язань.

Тема 8. Організаційні засади обліку доходів, витрат і фінансових результатів діяльності підприємства

Організаційні засади бухгалтерського обліку доходів, витрат і фінансових результатів. Елементи облікової політики щодо обліку доходів, витрат і фінансових результатів. Організація документування операцій з доходами,

витратами та фінансовими результатами. Організація аналітичного обліку доходів, витрат та фінансових результатів. Наукові підходи до організації бухгалтерського обліку доходів, витрат та фінансових результатів.

Тема 9. Організація управлінського обліку й узагальнення даних з метою управління

Поняття управлінського обліку. Мета, функції, принципи та завдання управлінського обліку. Загальні аспекти організації управлінського обліку. Об'єкти управлінського обліку. Методи управлінського обліку. Методика ведення управлінського обліку. Порядок складання управлінської звітності. Склад інформації, що використовується для складання управлінської звітності. Взаємодія управлінського обліку з фінансовим та іншими підсистемами бухгалтерського обліку. Наукові підходи до організації управлінського обліку на підприємстві.

Тема 10. Формування й опрацювання фінансової, управлінської та податкової звітності підприємства

Загальні принципи організації складання звітності підприємства. Види звітності підприємства. Якісні характеристики фінансової звітності підприємства. Організація формування та розкриття даних у форматі фінансової, управлінської та податкової звітності. Терміни надання звітності підприємства. Порядок виправлення помилок у звітності. Організація надання внутрішньої звітності.

Тема 11. Оптимізації податкового навантаження та мінімізації податків, як основа розвитку підприємства

Аналізування податкового навантаження та сучасного стану використання методів та інструментів податкового планування на підприємствах. Внутрішньовиробниче податкове планування в системі оптимізації податкового навантаження на підприємство. Види та показники оцінки податкового навантаження. Порівняльний аналіз впливу виду діяльності та системи оподаткування на рівень оподаткування. Основні методи оптимізації податкового навантаження на підприємстві. Розвиток податкового планування на підприємстві. Використання податкових пільг в процесі оптимізації податкового навантаження.

Тема 12. Організація оптимізацій оподаткування прибутку підприємств

Вплив структури витрат на податкове навантаження прибутку підприємства. Фізичні особи-підприємці і пов'язані особи. Етапи формування оподаткованого прибутку. Методика нарахування і стягнення податку на прибуток. Кількісні та часові відмінності між статтями доходів підприємства у фінансовій і податковій звітності. Розвиток податкового планування на підприємстві. Проблеми оптимізації оподаткування прибутку підприємств в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду.

Тема 13. Організація оптимізацій ПДВ в рамках діючого законодавства

ПДВ в умовах чинного податкового законодавства. Адміністрування податкового зобов'язання. Особливості податкового планування ПДВ. Складання проектів податкового планування з податку на додану вартість. Перерозподіл податкового навантаження на користь ПДВ. Влив операцій купівлі сировини від неплатника ПДВ на оптимізацію ПДВ.

Тема 14. Організація оптимізацій податкового навантаження на оплату праці

Оподаткування заробітної плати. Сутність, склад та умови виникнення права на податкову соціальну пільгу та знижку. Соціально-податкове навантаження на фонд оплати праці. Оцінка податкового навантаження на економічну діяльність людини. Приховані трудові відносини. Критерії трудових відносин.

Тема 15. Організація оптимізацій податкового навантаження суб'єктів малого підприємництва

Еволюція спрощеної системи оподаткування в Україні. Особливості вибору спрощеної системи оподаткування під час створення підприємства. Схеми оподаткування, які може обрати самозайнята особа, що зареєструвалася приватним підприємцем. Оптимізація податкових платежів за спрощеною системою у процесі ведення діяльності. Закордонний досвід оподаткування суб'єктів малого бізнесу. Відмінності та особливості у податковому навантаженні суб'єктів малого підприємництва. Особливості застосування спрощеного оподаткування у різних країнах та методи оптимізації податкового навантаження.

РОЗДІЛ 2. «ОБЛІК І ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ЗА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ»

Тема 1. Сутність міжнародних стандартів фінансової звітності та основні процедури їх впровадження

Мета, завдання та функції Ради з Міжнародних стандартів фінансової звітності (РМСФЗ) та Комітету з інтерпретацій (КІМСФЗ). Статус МСФЗ та процедура їх впровадження, Тлумачення МСБО та Інтерпретації МСФЗ. Концептуальна основа складання та подання фінансових звітів. Склад, елементи фінансових звітів та їх оцінка. Концепції збереження капіталу.

Тема 2. Склад і структура фінансових звітів та основні вимоги до їх подання

Сутність облікової політики підприємства та основні процедури її формування (МСБО 1). Структура та класифікація складових Звіту про фінансовий стан. Мінімальний обсяг інформації, який необхідно подавати у Звіті про фінансовий стан (МСБО 1). Методика складання Звіту про прибутки та збитки та інший сукупний дохід (МСБО 1). Призначення та основні елементи Звіту про зміни у власному капіталі (МСБО 1). Зміст та сутність Звіту про рух грошових коштів (МСБО 1, МСБО 7). Методика складання Звіту про рух грошових коштів прямим та непрямим методами. Суть, значення та загальні вимоги до подання інформації в Примітках до фінансових звітів (МСБО 1). Процедури, необхідні при першому застосуванні МСФЗ (МСФЗ 1).

Тема 3. Додаткові розкриття інформації у фінансовій звітності

Вплив змін облікової політики, облікових оцінок та помилок на фінансові звіти (МСБО 8). Події, які відбулися після закінчення звітного періоду, та коригування елементів фінансових звітів (МСБО 10). Визначення операційного сегменту підприємства. Критерії визнання звітних сегментів. Вимоги та принципи розкриття інформації про сегменти у фінансових звітах (МСФЗ 8).

Тема 4. Облік довгострокових активів за МСБО

Визнання, оцінка та розкриття інформації про активи підприємства у фінансовій звітності. Особливості відображення у Звіті про фінансовий стан запасів (МСБО 2), необоротних активів, їх амортизації (МСБО 16, МСБО 38, ПКТ-32). Облікові підходи до відображення необоротних активів, які утримуються для продажу (МСФЗ 5). Облік операцій з оренди активів (МСФЗ 16). Поняття інвестиційної нерухомості, моделі її обліку (МСБО 40). Умови зменшення корисності активів та її вплив на оцінку елементів фінансової звітності (МСБО 36). Критерії визначення складової частини підприємства як припиненої діяльності. Розкриття та відображення у фінансових звітах інформації про припинену діяльність (МСФЗ 5).

Тема 5. Особливості визнання, оцінки та розкриття інформації про зобов'язання підприємства

Особливості відображення у Звіті про фінансовий стан виплат

працівникам, програм пенсійного забезпечення (МСБО 19, МСБО 26, ПКТ-10, КІМСФЗ-1, КІМСФЗ-6), а також державних грантів (МСБО 20). Оцінка та облік забезпечень, непередбачених зобов'язань та непередбачених активів (МСБО 37). Облік податків на прибуток, методика розрахунку та відображення у фінансових звітах відстрочених податкових активів та зобов'язань (МСБО 12).

Тема 6. Вимоги щодо визнання, оцінки та розкриття інформації про доходи і витрати підприємства

Особливості відображення в Звіті про сукупні прибутки та збитки доходів від продажу продукції (надання послуг) (МСФЗ 15), Порядок обліку та відображення у звітності доходів у вигляді відсотків, витрат на позики та податків на прибуток (МСФЗ 15, МСБО 23). Методика розрахунку та подання у фінансових звітах прибутку на акцію (МСБО 33, КІМСФЗ 8).

Тема 7. Визнання, оцінка та відображення в фінансовій звітності інвестора фінансових інструментів та інвестицій в спільні та асоційовані підприємства

Види, оцінка та подання у Звіті про фінансовий стан інформації про фінансові активи, фінансові зобов'язання та інструменти власного капіталу.

Облік за датою операції та датою розрахунків. Облік переоцінки фінансових інструментів на дату балансу (МСФЗ 7, МСФЗ 9). Визначення рівня впливу інвестора на об'єкт інвестування. Поняття асоційованих компаній, спільних та дочірніх підприємств. Облік інвестицій за методом участі в капіталі (МСБО 28). Відображенні інвестицій у спільно контрольовані підприємства за методом участі в капіталі (МСФЗ 11). Операції між зв'язаними сторонами (МСБО 24). Розкриття інформації про інвестиції в спільні та асоційовані підприємства (МСФЗ 12).

Тема 8. Особливості обліку об'єднання бізнесу та методика формування консолідованих фінансових звітів

Сутність та види об'єднання компаній. Об'єднання підприємств: умови здійснення, наслідки та відображення в обліку. Сутність методу придбання та його процедури. Визнання та відображення в обліку та фінансовій звітності гудвілу (прибутку від вигідної покупки) та частки меншості. Основні процедури консолідації фінансових звітів. Особливості складання консолідованих фінансових звітів на наступну після об'єднання дату (МСБО 27, МСФЗ 3, МСФЗ 10, МСФЗ 12).

Тема 9. Методика відображення у фінансовій звітності впливу зміни валютних курсів та цінових змін

Первісне визнання операцій в іноземній валюті, визначення та порядок розрахунку курсових різниць. Відображення курсових різниць за монетарними та немонетарними статтями. Процедури переведення фінансової звітності закордонних господарських одиниць у валюту подання (МСБО 21). Особливості складання фінансових звітів в умовах гіперінфляції (МСБО 29, КІМСФЗ 7).

РОЗДІЛ 3. «СТРАТЕГІЧНИЙ АНАЛІЗ»

Тема 1. Стратегічний аналіз, його місце в управлінні економікою підприємства

Підходи вчених до розуміння стратегії. Зміст і призначення стратегії в конкурентному середовищі. Види стратегій. Характеристика стратегічного «набору» підприємства.

Суть і етапи розвитку стратегічного управління. Періодизацію етапів розвитку систем управління за І. Ансоффом, Цільові орієнтири в діяльності підприємства. Типи цілей, їх підпорядкованість. Роль місії та бачення в управлінні підприємством. Теоретичні засади стратегічного планування, етапи планування, підходами до формування стратегічного плану.

Суть, зміст, цілі, завдання, сфера застосування стратегічного аналізу. Об'єкти, основні категорії, принципи стратегічного аналізу. Місце стратегічного аналізу в системі управління підприємством. Суть і особливості стратегічних рішень. Методологія стратегічного аналізу. Метод стратегічного аналізу. Аналіз середовища діяльності підприємства. Суть SWOT-аналізу. Характеристика методики SWOT-аналізу. Аналіз сильних і слабких сторін. Аналіз зовнішніх можливостей і загроз. Зіставлення сильних і слабких сторін підприємства з можливостями та загрозами ринку. Визначення типу стратегії, доцільного підприємству, конкурентних позицій, Інтенсивності конкуренції. Інформаційна база стратегічного аналізу, проблеми її формування. Види джерел інформації для стратегічного аналізу, типи систем збору інформації, системи обробки інформації

Тема 2. Аналіз досягнутих результатів діяльності підприємства

Маркетинговий аналіз результатів діяльності. Методика маркетингового аналізу результатів діяльності підприємства. Показники, методи визначення конкурентоспроможності. Аналіз конкурентних переваг, джерела та шляхи їх формування (за М. Портером). Внутрішньогосподарський аналіз досягнутих результатів діяльності. Методика управлінського аналізу досягнутих результатів діяльності: показники, методи, джерела інформації. Фінансовий аналіз результатів діяльності підприємства. Показники фінансово-господарської діяльності підприємства, їх значення для стратегічного аналізу. Джерела інформації. Методика фінансового аналізу результатів діяльності підприємства.

Тема 3. Нормативи стратегічного аналізу

Норми і нормативи, їх класифікація та умови використання у стратегічному аналізі. Нормативи стратегічного аналізу, що враховують галузеву специфіку діяльності підприємств. Внутрішні нормативні документи для стратегічного аналізу розвитку підприємства. Нормативна база підприємства, принципи її організація. Значення нормативної бази для стратегічного аналізу, принципи побудови системи нормативного забезпечення

стратегічного аналізу, характеристика складу основних груп норм у стратегічному аналізі.

Тема 4. Класифікація й економічне оцінювання виробничих одиниць

Поняття виробничої одиниці. Критерії виділення виробничих одиниць у стратегічні одиниці бізнесу (СОБ). Поняття СОБ, бізнес-одиниці (Business Unit). Стратегічні господарські центри. Центри відповідальності. Центри формування прибутків. Призначення і сутність портфельного аналізу. Теоретичні передумови та інструменти проведення портфельного аналізу. Аналіз секторів бізнесу підприємства. Матриця Бостонської консалтингової групи (BCG). Переваги та недоліки матриці BCG. Аналіз конкурентних позицій підприємства (модель GE/McKinsey). Переваги та недоліки матриці GE/McKinsey, її особливості. Матриця спрямованої політики (модель Shell/DPM), переваги, особливості застосування.

Тема 5. Аналіз розподілу виробничих ресурсів у галузі виробництва

Ресурси галузі (підприємства): матеріальні, нематеріальні та трудові, їх характеристика. Групування виробничих ресурсів у галузі. Характеристика матриці «Важливість/Результативність», показники, що її формують. SWOT-аналіз в оцінці сили і слабкості підприємства, його можливостей і загроз, що існують у зовнішньому середовищі, його характеристика. Метод аналізу витрат і ланцюжка цінностей за М. Портером. Метод складання профілю середовища у визначенні ступеню важливості фактору для підприємства. Аналіз сталості конкурентної позиції підприємства. Бенчмаркінг: поняття, види, характеристика.

Тема 6. Розроблення та економічне обґрунтування стратегії виробничої програми

Економічна стратегія виробничої діяльності. Виробнича стратегія як складова системи прогнозування. Виробнича функція. Прогнозування обсягу виробництва і прибутку. Методи визначення оптимального обсягу виробництва. Виробнича функція, її значення в стратегічному аналізі обсягів виробництва. Ринкова орієнтація у розробленні стратегії виробничої програми. Витрати виробництва, їх оптимізація. Оцінка обсягів виробництва, зорієнтованих на стратегію оптимізації фінансових результатів.

Тема 7. Розроблення й економічне обґрунтування стратегії фінансової програми

Характеристика фінансової стратегії підприємства, етапи її формування. Цілі та нормативи формування стратегії фінансової програми. Аналіз реалізації фінансової програми та оцінка напрацьованої фінансової стратегії. Бюджетування як форма обґрунтування стратегії фінансової програми підприємства. Стратегія бюджетування. Бюджетування життєвого циклу продукту, бізнесу.

Тема 8. Стратегічний аналіз структури капіталу підприємства

Принципи стратегічного управління капіталом підприємства, його функції. Структура капіталу та ризик, їх взаємозв'язок і прогнозування. Стратегічна політика структури капіталу підприємства. Аналіз структури капіталу та прогнозні показники підприємства. Оцінка фінансового левериджу і його зв'язок із структурою капіталу. Прогноз структури капіталу відповідно до стратегії розвитку підприємства і показників, що обумовлені нею.

Тема 9. Стратегічний аналіз фінансових показників діяльності підприємства

Стратегічний аналіз показників фінансової звітності, його значення в управлінні бізнесом. Прогнозне моделювання фінансових показників. Види моделей, їх зміст і призначення. Порядок формування проєктованих фінансових звітів. Класифікація і прогнозування статей проєктованого звіту про фінансові результати, аналіз його статей. Характеристика й формування проєктованих балансу, аналіз його статей.

Тема 10. Стратегічний аналіз інвестицій

Види інвестиційних проєктів. Критерії доцільності вибору інвестиційних проєктів. Методика аналізу грошових потоків підприємства в стратегічному аналізі. Фактор часу в оцінці теперішньої і майбутньої вартості грошових потоків, цінних паперів в інвестиційній діяльності. Оцінка ефективності інвестиційної стратегії. Аналіз доцільності інвестицій без ризику. Стратегічна оцінка інвестиційної діяльності з ризиком. Характеристика ланцюгів маркова і матриць переходу системи.

Тема 11. Стратегічний аналіз як основа прийняття стратегічних управлінських рішень

Методи та критерії прийняття стратегічних управлінських рішень. Стратегічний аналіз і прийняття управлінських рішень в умовах визначеності. Стратегічний аналіз і прийняття управлінських рішень в умовах обмеженої інформації та невизначеності.

РОЗДІЛ 4. «БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ»

Тема 1. Сутність і місце облікової інформації в управлінні підприємством

Процес прийняття управлінських рішень. Класифікація управлінських рішень. Сутність та місце обліково-аналітичної інформації в інформаційному забезпеченні процесу управління підприємством. Класифікація інформації, що використовується в управлінні. Класифікація облікової інформації. Користувачі облікової інформації. Типологія корпоративних конфліктів як основа облікової асиметрії інформації. Обмеження облікової інформації для потреб управління. Парадокси прибутку.

Тема 2. Бухгалтерський облік в інформаційній системі управління підприємством

Бухгалтерський облік як функція управління. Взаємозв'язок підсистем економічної інформаційної системи підприємства. Організаційні комунікації в системі управління. Процес облікової комунікації. Правила процесу облікової комунікації в розрізі етапів здійснення. Характеристика інформаційних облікових потоків. Характеристика типів комунікаційної мережі. Комунікаційні бар'єри якості облікової інформації.

Тема 3. Принципи, методи і техніки підготовки управлінської бухгалтерської звітності

Генезис управлінського обліку. Предмет інформаційних запитів функціональних підрозділів суб'єкта господарювання. Сучасні підходи та принципи до формування управлінської бухгалтерської звітності. Види управлінської бухгалтерської звітності та особливості формування її показників. Методичні підходи до формування бухгалтерської управлінської звітності. Порядок формування внутрішньофірмового регламенту підготовки управлінської бухгалтерської звітності. Структура внутрішнього регламенту побудови управлінської бухгалтерської звітності.

Тема 4. Якість облікової інформації та бухгалтерського обліку

Якісні характеристики облікової інформації. Характеристика нормативних документів з регулювання якості облікової інформації. Методи забезпечення якості сучасних систем обліку. Елементи забезпечення якості обліково-аналітичної інформації. Оцінка якості облікової інформації. Характеристика методів оцінки якості облікової інформації. Вимоги до організації бухгалтерського обліку в контексті підвищення якості облікової інформації.

Тема 5. Облікова політика в ціноутворенні

Цілі цінової політики суб'єкта господарювання. Основні види цінових

стратегій. Завдання, функції ціноутворення та обліку витрат підприємства. Управління методами ціноутворення в управлінському обліку. Трансферне ціноутворення: правова основа, податкові наслідки та контроль. Облікова політика як інструмент управління показниками фінансового стану підприємства.

Тема 6. Інструментарій бухгалтерського обліку та звітності в управлінні підприємством

Сучасний інструментарій корпоративного обліку за сегментами. Етапи становлення і розвитку корпоративного обліку та звітності. Класифікація сегментів суб'єкта господарювання. Етапи побудови підсистеми обліку за сегментами. Оцінка і її роль в інтерпретації показників звітності для потреб управління. Трансформація і консолідація показників звітності бухгалтерського обліку для формування інформації в процесі управління підприємством. Послідовність формування та використання консолідованої облікової інформації. Види групування облікової інформації.

Тема 7. Оцінка очікуваних витрат для прогнозування та прийняття управлінських рішень

Основні методи і технології бюджетування витрат та прогнозування прибутку підприємства. Переваги та недоліки бюджетування на підприємстві. Методи прогнозування прибутку. Оцінка очікуваних витрат та їх вплив на прийняття управлінських рішень. Методи оптимізації абсолютної величини витрат підприємства. Підходи до вибору заходів з оптимізації абсолютної величини витрат.

Тема 8. Бухгалтерський облік в управлінні вартістю підприємства

Особливості вартісно-орієнтованого підходу до управління. Концепція вартісно-орієнтованого управління. Класифікація факторів вартості підприємства. Етапи формування вартості підприємства в розрізі структури бізнес-процесів. Підходи та методи оцінки вартості підприємства. Міжнародні моделі звітності про вартість підприємства. Міжнародні моделі звітності про вартість підприємства. Специфіка змісту звітності про вартість суб'єкта господарювання.

Тема 9. Збалансована система показників в стратегічному управлінні підприємством

Збалансована система показників у системі стратегічного управлінського обліку як метод стратегічного управління. Складові збалансованої системи показників. Показники фінансової складової збалансованої системи показників залежно від стадії життєвого циклу підприємства. Показники клієнтської складової збалансованої системи показників залежно від стратегічної клієнтської цілі. Показники складової внутрішніх бізнес-процесів збалансованої системи показників залежно від виду бізнес-процесу. Показники складової навчання і розвитку персоналу збалансованої системи показників залежно від

стратегічної цілі. Методи розробки збалансованої системи показників на підприємстві. Система збалансованих показників як інструмент управління вартістю підприємства. Моделювання причинно-наслідкових зв'язків у збалансованій системі показників.

Тема 10. Бухгалтерський облік в управлінні ризиками

Облікова інформація в управлінні економічними ризиками підприємства. Інформація про ризики та їх ймовірні наслідки, яка наводиться у звітності підприємств. Управління бухгалтерськими ризиками для забезпечення безперервності діяльності підприємства. Причини виникнення бухгалтерського ризику на підприємстві. Регламентування процесу управління бухгалтерськими ризиками. Вплив бухгалтерських ризиків на достовірність облікових даних.

Тема 11. Бухгалтерський облік при прийнятті соціальних та екологічних рішень

Принципи соціальної відповідальності бізнесу. Стандарти корпоративної соціальної звітності. Облік соціальної відповідальності. Систематизація нефінансових показників оцінки вартості підприємства. Інтереси користувачів соціальної звітності. Екологічний облік: сутність, проблеми впровадження та перспективи розвитку. Екологічна звітність: суть, зміст показників, форма та особливості розкриття. Сутність та зміст соціальної відповідальності бізнесу. Специфіка соціального управління та його взаємозв'язок з бухгалтерським обліком. Оцінка вартості і цінності трудових ресурсів для цілей управління.

РОЗДІЛ 5. «ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АУДИТУ»

Тема 1. Предмет, методи і об'єкти організації та методики аудиту

Визначення поняття «організація аудиту». Складові організації аудиту та їх загальна характеристика. Визначення понять «метод аудиту» та «методика аудиту». Класифікація методів аудиту. Загальна характеристика методичних прийомів та способів аудиту. Складові методики аудиту та їх загальна характеристика. Визначення поняття предмету аудиту. Визначення поняття об'єктів аудиту. Класифікація об'єктів аудиту.

Тема 2. Організація діяльності і контроль якості роботи аудиторської фірми і праці аудиторів.

Поняття аудиторської діяльності. Поняття організації аудиторської діяльності. Рівні організації аудиторської діяльності. Організація аудиторської діяльності регуляторними органами (Спілка аудиторів України, Аудиторська палата України, Національний банк України, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг). Організація діяльності аудиторської фірми (державна реєстрація, реєстрація у реєстрах регуляторних органів, в органах Державної фіскальної служби України, в Державному пенсійному фонді України). Формування штатного розкладу аудиторської фірми. Посадові інструкції персоналу аудиторської фірми. Завдання та обов'язки аудитора в аудиторській фірмі. Кваліфікаційні вимоги до посади аудитора. Трудовий договір та його форми. Організація підвищення кваліфікації та пересертифікації аудиторів. Організація праці персоналу та її оплата. Розробка внутрішньофірмових стандартів аудиту. Організація системи внутрішнього контролю якості в аудиторській фірмі: політики та процедури. Організація зовнішнього контролю якості аудиту.

Тема 3. Організація процесу аудиторської перевірки фінансової звітності та її інформаційного забезпечення

Поняття організації аудиторського процесу. Стадії, етапи та процедури аудиту. Організація відбору клієнтів аудиторськими фірмами. Організація взаємовідносин між учасниками аудиторського процесу. Організація аудиту на початковій стадії перевірки. Організація аудиту по суті. Організація аудиту на завершальній стадії. Поняття інформаційного забезпечення аудиторської перевірки. Класифікація інформаційного забезпечення аудиторської перевірки.

Тема 4. Аудит установчих документів, облікової політики та власного капіталу підприємства

Аудит установчих документів підприємства. Мета, завдання, нормативно-правове забезпечення, джерела інформації, процедури аудиту установчих документів. Перевірка правильності відображення статутного капіталу. Відомості, що містяться в статуті акціонерного товариства. Відомості, що

містяться в установчому договорі акціонерного товариства. Перевірка формування статутного капіталу. Аудит облікової політики підприємства. Мета, завдання, нормативно-правове забезпечення, джерела інформації, процедури аудиту облікової політики. Аудит формування облікової політики. Зміни в обліковій політиці. Перевірка правильності організації і ведення бухгалтерського обліку на підприємстві. Перевірка відображення в обліковій політиці положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів бухгалтерського обліку згідно з прийнятною концептуальною основою. Перевірка відповідності обраних методів оцінки вибуття запасів обліковій політиці. Види оцінок вибуття запасів. Перевірка відображення в обліковій політиці порядку визначення резерву сумнівних боргів. Перевірка відображення в обліковій політиці методів амортизації основних засобів. Перевірка відображення в обліковій політиці питань визначення величини вартості критерію віднесення матеріального активу до малоцінних необоротних активів, методів нарахування їхньої амортизації. Перевірка відображення в обліковій політиці методів нарахування амортизації і термінів використання нематеріальних активів. Перевірка відображення в обліковій політиці порядку формування резервів для забезпечення майбутніх витрат і платежів. Перевірка відображення в обліковій політиці формування історичної вартості активів. Перевірка відображення в обліковій політиці формування собівартості продукції, робіт, послуг. Знайомство аудитора з документообігом і способом технічної обробки облікової інформації. Мета, завдання, нормативно-правове забезпечення, джерела інформації, процедури аудиту власного капіталу підприємства. Перевірка відображення в бухгалтерському обліку змін власного капіталу. Вивчення та оцінка системи внутрішнього контролю власного капіталу. Програма аудиту власного капіталу. Типові порушення, виявлені в ході аудиту власного капіталу.

Тема 5. Аудиторська перевірка необоротних активів та інвестицій

Мета, завдання, нормативно-правове забезпечення, джерела інформації, процедури аудиту необоротних активів підприємства. Програма аудиту необоротних активів та інвестицій. Вивчення та оцінка системи внутрішнього контролю необоротних активів та інвестицій підприємства. Перевірка правильності оформлення первинних документів з обліку основних засобів. Перевірка правильності і своєчасності визначення первісної вартості основних засобів. Перевірка правильності відображення в бухгалтерському обліку операцій по введенню в експлуатацію основних засобів. Перевірка забезпечення схоронності основних засобів. Перевірка правильності нарахування амортизації основних засобів. Перевірка правильності нарахування амортизації малоцінних необоротних матеріальних активів. Перевірка орендованих основних засобів. Інвентаризація основних засобів. Аудит фінансових інвестицій. Перевірка відповідності наявності фінансових інвестицій даним звітності. Перевірка права власності на цінні папери. Перевірка відповідності класифікації фінансових інвестицій вимогам прийнятної концептуальної основи. Перевірка правильності визначення

фінансового результату за фінансовими інвестиціями. Перевірка документального оформлення операцій з фінансовими інвестиціями. Перевірка правильності оцінки поточних фінансових інвестицій.

Тема 6. Контроль аудитором грошових коштів і дебіторської заборгованості

Мета, завдання, нормативно-правове забезпечення, джерела інформації, процедури аудиту розрахункових операцій та грошових коштів підприємства. Програма аудиту розрахункових операцій та грошових коштів підприємства. Вивчення та оцінка системи внутрішнього контролю розрахункових операцій та грошових коштів підприємства. Документальна перевірка розрахункових та касових операцій за джерелами надходження коштів. Методи і способи аудиту витрат грошових коштів. Перевірка операцій на поточному й інших рахунках підприємства. Аудит дебіторської заборгованості. Мета, завдання, нормативно-правове забезпечення, джерела інформації, процедури аудиту дебіторської заборгованості підприємства. Вивчення та оцінка системи внутрішнього контролю дебіторської заборгованості підприємства. Порівняння залишків дебіторської заборгованості за даними головної книги з даними про залишки в облікових регістрах. Визначення великих дебіторів та складання їх переліку. Перевірка правильності розрахунку резерву сумнівних боргів. Документування порушень, виявлених в процесі аудиту дебіторської заборгованості.

Тема 7. Аудит запасів і незавершеного виробництва

Мета, завдання, нормативно-правове забезпечення, джерела інформації, процедури аудиту запасів та незавершеного виробництва. Програма аудиту запасів та незавершеного виробництва. Вивчення та оцінка системи внутрішнього контролю запасів та незавершеного виробництва підприємства. Співставлення залишків запасів за даними головної книги та облікових регістрів. Перевірка правильності формування первісної вартості запасів при надходженні. Перевірка правильності застосування методів оцінки запасів при вибутті. Перевірка повноти оприбуткування запасів. Перевірка правильності відпуску(списання) запасів.

Тема 8. Аудиторський контроль праці та її оплати

Аудит розрахунків з оплати праці. Мета, завдання, нормативно-правове забезпечення, джерела інформації, процедури аудиту розрахунків з оплати праці. Програма аудиту розрахунків з оплати праці. Вивчення та оцінка системи внутрішнього контролю розрахунків з оплати праці. Перевірка наявності колективного договору та положень про оплату праці на підприємстві. Перевірка наявності первинних документів з обліку розрахунків з оплати праці. Співставлення сум, відображених у фінансовій звітності із залишком у головній книзі та облікових регістрах. Перевірка правильності нарахування, утримання та сплати податку на доходи фізичних осіб і єдиного соціального внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Документування порушень, виявлених в процесі аудиту розрахунків з оплати праці.

Тема 9. Аудит довгострокових і короткострокових зобов'язань

Мета, завдання, нормативно-правове забезпечення, джерела інформації, процедури аудиту довгострокових зобов'язань. Програма аудиту довгострокових і короткострокових зобов'язань. Вивчення та оцінка системи внутрішнього контролю довгострокових зобов'язань. Перевірка правильності оформлення договорів довгострокового запозичення з банком. Перевірка нарахування відсотків за довгостроковими кредитами. Перевірка цільового використання кредитів. Перевірка правильності відображення в обліку операцій з отримання та погашення довгострокових кредитів. Мета, завдання, нормативно-правове забезпечення, джерела інформації, процедури аудиту короткострокових зобов'язань. Вивчення та оцінка системи внутрішнього контролю короткострокових зобов'язань. Перевірка правильності нарахування та відображення в бухгалтерському обліку відсотків за короткостроковими кредитами. Виявлення кредиторської заборгованості, строк позивної давнини за якою минув.

Тема 10. Аудит витрат і собівартості продукції

Мета аудиту витрат і собівартості продукції. Завдання аудиту витрат і собівартості продукції. Нормативно-правове забезпечення, джерела інформації, та процедури аудиту витрат і собівартості продукції. Особливості нормативно-правової бази аудиту витрат і собівартості продукції. Джерела інформації аудиту витрат і собівартості продукції. Процедури аудиту витрат і собівартості продукції. Програма аудиту витрат і собівартості продукції. Перевірка правильності групування витрат за статтями калькуляції. Визначення повноти відображення в обліку інформації про витрати підприємства згідно з принципами облікової політики. Перевірка достовірності показника собівартості продукції. Аудит собівартості продукції.

Тема 11. Аудит формування доходів і фінансових результатів

Мета аудиту формування доходів і фінансових результатів. Завдання аудиту формування доходів і фінансових результатів. Нормативно-правове забезпечення, джерела інформації, та процедури аудиту формування доходів і фінансових результатів. Особливості нормативно-правової бази аудиту формування доходів і фінансових результатів. Джерела інформації аудиту формування доходів і фінансових результатів. Процедури аудиту формування доходів і фінансових результатів. Програма аудиту формування доходів і фінансових результатів. Перевірка повноти відображення доходів за звітний період. Перевірка доходів від операційної оренди. Перевірка правильності визначення фінансових результатів.

Тема 12. Аудиторська перевірка податкових розрахунків і платежів

Мета аудиту податкових розрахунків і платежів. Завдання аудиту податкових розрахунків і платежів. Особливості нормативно-правової бази аудиту податкових розрахунків і платежів. Джерела інформації аудиту податкових розрахунків і платежів. Програма аудиту податкових розрахунків і

платежів. Порядок проведення аудиту податкових розрахунків і платежів. Вивчення та оцінка системи внутрішнього контролю податкових розрахунків і платежів. Перевірка правильності відображення в бухгалтерському обліку податкових розрахунків і платежів.

Тема 13. Завершення аудиторської перевірки та узагальнення результатів аудиту фінансової звітності

Завершення аудиторської перевірки фінансової звітності. Оцінка аудитором повноти та якості виконання усіх пунктів програми аудиту. Оцінка фактичної величини рівня суттєвості. Повторний огляд аудиторської документації. Листування аудитора з найвищим управлінським персоналом клієнта при узгодженні типу аудиторської думки. Формування професійного судження незалежного аудитора за результатами аудиту фінансової звітності. Узагальнення результатів аудиту фінансової звітності. Оформлення аудиторського висновку (звіту незалежного аудитора). Складання остаточного аудиторського файлу.

Тема 14. Особливості завдань з огляду фінансових звітів, спеціальних видів аудиту та аудиторських послуг

Особливості завдань з огляду фінансової звітності. Зміст завдань з огляду фінансових звітів. Мета фахівця-практика при виконання завдань з огляду фінансової звітності. Процедури огляду фінансової звітності. Особливості формулювання аудиторського висновку за результатами огляду фінансових звітів. Особливості надання спеціальних видів аудиту та аудиторських послуг. Перевірка прогнозованої фінансової інформації.

Тема 15. Внутрішній аудит суб'єктів підприємницької діяльності

Положення про службу внутрішнього аудиту. Організаційна структура та повноваження підрозділів служби внутрішнього аудиту. План роботи служби внутрішнього аудиту. Особливості проведення внутрішнього аудиту. Процедури внутрішнього аудиту. Оцінка внутрішнім аудитором стану системи бухгалтерського обліку суб'єкта підприємницької діяльності. Участь внутрішнього аудитора в інвентаризації майна та зобов'язань. Підготовка робочих документів внутрішнього аудитора. Оформлення результатів внутрішнього аудиту.

РОЗДІЛ 6. «АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ»

Тема 1. Аналіз в системі прийняття управлінських рішень

Цілі підприємства. Управлінське рішення та його основні характеристики. Основні етапи процесу прийняття управлінських рішень. Інтереси власників. Інтереси стейкхолдерів. Класифікація цілей підприємства. Комплементарні, конкуруючі та індиферентні цілі. Економічні, соціальні та екологічні цілі. Стратегії сумісності економічних, соціальних та екологічних цілей. Системи цілей підприємства. Ранжування цілей. Основні засади побудови системи цілей. Принципи вибору в управлінні. Принцип знаходження головної ланки в ланцюзі вирішуваних завдань. Принцип науковості. Принцип системності. Принцип комплексності. Принцип ієрархічності. Принцип обов'язковості зворотного зв'язку. Морально-правові принципи. Мета аналізу як функції управління. Аналіз як функція управління. Зв'язок аналізу з плануванням. Зв'язок аналізу з інформаційним забезпеченням. Зв'язок аналізу з прийняттям рішень. Зв'язок аналізу з контролем за виконанням рішень. Значення та завдання аналізу в системі прийняття управлінських рішень. Роль аналітика у процесі прийняття управлінських рішень. Роль та основні цілі аналізу в системі прийняття управлінських рішень. Зростання ролі економічного аналізу в управлінні в сучасних умовах господарювання. Значення аналізу для зменшення ризиків при прийнятті рішень. Місце аналізу в прийнятті рішень щодо інвестицій. Роль аналізу в управлінні проєктами. Аналіз в управлінні персоналом. Роль аналізу в маркетингових дослідженнях. Аналіз в управлінні ризиками. Аналіз в управлінні якістю. Аналіз в управлінні ланцюгами поставок.

Тема 2. Методичні основи аналітичного забезпечення прийняття управлінських рішень

Моделі прийняття рішень. Основні види аналітичних методів, що використовуються в управлінні. Методи дослідження причинно-наслідкових зв'язків. Застосування статистичного аналізу в управлінні? Методи аналізу великих обсягів інформації (BigData). Аналітичне забезпечення прийняття управлінських рішень в умовах визначеності. Аналітичне забезпечення прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності. Порядок проведення аналізу ризиків при прийнятті рішень. Цілі та інструменти стратегічного аналізу. Аналітичне забезпечення розробки стратегії розвитку підприємства. Методи прогнозування майбутніх тенденцій. Суть SWOT-аналізу, його використання в управлінні. Застосування PEST-аналізу для оцінки зовнішнього середовища. Застосування аналізу сценаріїв для оцінки різних варіантів розвитку подій. Використання методів експертних оцінок. Метод дерева рішень. Дослідження операцій: основні поняття та завдання. Методи дослідження операцій. Обмеження застосування методів дослідження операцій.

Тема 3. Основи організації та інформаційна база аналітичного забезпечення прийняття управлінських рішень

Принципи організації аналітичного забезпечення прийняття управлінських рішень. Структура аналітичного процесу як об'єкту організації. Єдиноначальність та колегіальність, індивідуальна відповідальність. Науковий характер Принцип цілісності. Принцип обґрунтованого розподілу обов'язків між окремими виконавцями. Принцип всебічності. Принцип субординації. Принцип динамічності. Принцип ефективності. Принцип регламентації. Принцип уніфікації (стандартизації). Принцип ритмічності. Принцип пропорційності. Характеристика джерел даних аналізу. Основні види даних, що використовуються для аналітичного забезпечення. Інформаційна система підтримки прийняття рішень. Збір, обробка та зберігання даних. Використання даних з різних джерел для аналітичного забезпечення прийняття управлінських рішень. Дані, що використовуються для прогнозування та моделювання. Дані, що використовуються для оцінки ризиків і можливостей. Дані, що використовуються для прийняття стратегічних рішень. Дані, що використовуються для прийняття оперативних рішень. Використання інформаційних технологій для аналітичного забезпечення. Основні вимоги до інформаційної бази аналітичного забезпечення. Аналітичність інформації, об'єктивність інформації, єдність інформації, раціональність інформації, зіставність інформації, неперервність інформації, перспективність вихідної інформації, адитивність інформації.

Тема 4. Аналітичне забезпечення прийняття рішень у сфері управління матеріальними ресурсами

Інформаційна база аналізу матеріальних ресурсів. Джерела інформації для аналізу матеріальних ресурсів. Внутрішні джерела інформації. Первинні документи, облікові реєстри, фінансова звітність, управлінська звітність, планово-нормативна документація. Зовнішні джерела інформації. Ринкова інформація про ціни на сировину та матеріали, дані про постачальників та їх надійність, статистична інформація галузі, прогнози цін та курсів валют, інформація про нові технології та матеріали. Аналітичне забезпечення планування запасів. Функції запасів у виробничому процесі. Класифікація запасів. завдання управління матеріальними ресурсами. Витрати, пов'язані із утриманням запасів. Переваги та недоліки разової закупівлі порівняно з концепцією Just-in-Time. Модель економічного розміру замовлення (EOQ). Методика проведення ABC-аналізу. Принципи XYZ-аналізу. Побудова матриці ABC-XYZ. Стратегії управління для різних груп товарів. Системи контролю запасів. Аналіз сезонності та трендів споживання. Методи виявлення сезонних коливань. Прогнозування потреби в матеріалах. Планування запасів з урахуванням сезонності. Моделі оцінювання при виборі постачальників. Зв'язок між розміром замовлення з одного боку та складською місткістю і витратами на зберігання – з іншого. Зв'язок між розміром замовлення, частотою замовлень і фіксованими витратами на замовлення при заданій потребі за період. Визначення оптимального розміру замовлення. Аналіз ефективності

використання запасів матеріальних ресурсів. Система показників ефективності використання запасів. Коефіцієнт оборотності запасів та період обороту. Коефіцієнт завантаженості запасами. Показники структури запасів. Факторний аналіз показників оборотності. Аналіз втрат від неефективного управління запасами. Порівняльний аналіз ефективності (бенчмаркінг, динамічний аналіз показників, аналіз відхилень від планових значень). Резерви підвищення ефективності. Оптимізація структури запасів. Удосконалення систем контролю. Впровадження сучасних технологій управління.

Тема 5. Аналітичне забезпечення формування виробничої програми

Інформаційна база аналізу виробничої програми Дані бухгалтерського обліку. Фінансова звітність. Статистична звітність. Нормативна та планова інформація. Зовнішня інформація. Аналіз виробничої потужності. Основи теорії виробництва. Типи виробництва. Поняття та види виробничої потужності. Технічна потужність. Реальна потужність. Методи розрахунку виробничої потужності. Розрахунок виробничої потужності за провідним обладнанням. Розрахунок виробничої потужності за виробничими площами. Розрахунок виробничої потужності за чисельністю працівників. Аналіз використання виробничої потужності. Коефіцієнт використання потужності. Аналіз втрат виробничої потужності. Резерви збільшення випуску продукції. Факторний аналіз виробничої потужності. Вплив кількості обладнання. Вплив продуктивності обладнання. Вплив часу роботи обладнання. Прогнозування потреби в потужностях. Варіанти нарощування потужностей. Економічне обґрунтування інвестицій у потужності. Аналітичне забезпечення планування показників виробництва. Планування виробничого циклу. Складові тривалості виробничого циклу. Система планових показників виробництва. Показники обсягу виробництва. Показники якості продукції. Показники ефективності виробництва. Показники ритмічності виробництва. Методи прогнозування виробничих показників. Оптимізація виробничої програми. Критерії оптимальності виробничої програми. Обмеження по ресурсах та потужностях. Лінійне програмування у плануванні виробництва. Контроль виконання виробничих планів. Система ключових показників ефективності (KPI). Оперативний аналіз відхилень від планів. Коригування планів на основі аналізу. Виробничі моделі та виробничі функції. Аналіз сіткових графіків. Діаграма Ганта. Зв'язок між постійними витратами на партію й ефектом масштабу (зниженням витрат при збільшенні розміру партії). Оптимальний розмір партії.

Тема 6. Аналітичне забезпечення прийняття збутових рішень

Інформаційна база аналізу збуту. Дані бухгалтерського та управлінського обліку. Маркетингові дослідження ринку. CRM-системи та бази даних клієнтів. Статистичні дані про ринок та конкурентів. Класифікація маркетингової інформації. Система показників аналізу збуту. Обсягові показники (обсяг продажів, частка ринку). Структурні показники (асортиментна структура). Якісні показники. Організація збору та обробки збутової інформації. Автоматизовані системи обліку продажів. Методи збору маркетингової

інформації. Періодичність та форми маркетингової звітності. Інструменти аналізу цінової політики. Аналіз факторів ціноутворення. Аналіз собівартості продукції. Дослідження конкурентного середовища. Аналіз еластичності попиту за ціною. Оцінка цінності продукту для споживача. Методи ціноутворення та їх аналітичне обґрунтування. Витратні методи, ринкові методи (конкурентне ціноутворення), методи на основі цінності. Аналіз цінової еластичності попиту. Розрахунок коефіцієнтів еластичності. Перехресна еластичність між товарами. Аналіз еластичності доходу. Використання еластичності у ціновій стратегії. Аналіз цінових стратегій. Оцінка ефективності цінової політики. Вплив цін на прибутковість. Аналіз цінової маржі. Точка безбитковості при різних цінах. Моделювання сценаріїв зміни цін. Аналіз дистрибуційної політики. Аналіз структури каналів збуту. Пряма дистрибуція. Непряма дистрибуція. Багатоканальна дистрибуція. Омніканальний підхід. Оцінка ефективності каналів збуту. Показники ефективності каналів. Аналіз витрат на канал збуту. Швидкість оборотності через різні канали. Рівень задоволеності клієнтів по каналах. Аналіз покриття ринку. Інтенсивність дистрибуції. Аналіз конфліктів у каналах збуту, методи вирішення конфліктів. Оптимізація дистрибуційної мережі. Критерії вибору партнерів. Аналіз логістичних витрат. Географічна оптимізація. Цифрова трансформація каналів збуту. Оптимізація збутових інструментів. Аналіз маркетинг-міксу. Аналіз продуктової політики. Оцінка цінової політики. Ефективність просування. Аналіз місця продажу. Оптимізація асортиментної політики. ABC-аналіз асортименту. Аналіз життєвого циклу товарів. Портфельний аналіз (матриця BCG). Аналіз ефективності промо-активностей. ROI рекламних кампаній. Ефективність стимулювання збуту. Аналіз PR-заходів. Digital-маркетинг аналітика. Сегментація клієнтів та таргетинг. RFM-аналіз клієнтської бази. Вартість залучення клієнта (CAC). Аналіз лояльності клієнтів. Методи прогнозування продажів. Сезонний аналіз попиту. Вплив зовнішніх факторів на попит.

Тема 7. Статичні методи аналітичного забезпечення прийняття інвестиційних рішень

Основи аналітичного забезпечення прийняття інвестиційних рішень. Сутність та класифікація інвестицій. Етапи інвестиційного процесу. Принципи оцінки інвестиційних проектів. Врахування альтернативної вартості капіталу. Врахування інфляції. Релевантність грошових потоків. Врахування ризику та невизначеності. Інформаційне забезпечення інвестиційного аналізу. Статичні та динамічні методи оцінки. Переваги та недоліки статичних методів. Область застосування статичних методів. Метод порівняння доходів. Поняття середньорічного доходу. Алгоритм розрахунку середньорічного доходу. Розрахунок річних доходів за проектом. Визначення середньорічного доходу. Врахування ліквідаційної вартості. Коригування на інфляцію. Критерії прийняття рішень. Абсолютний критерій (додатний дохід). Відносний критерій (вищий дохід при виборі альтернатив). Врахування мінімально допустимого рівня доходності. Модифікації методу порівняння доходів. Переваги та

недоліки методу порівняння доходів. Практичні аспекти застосування методу порівняння доходів. Метод порівняння витрат. Область застосування методу. Проекти з однаковими доходами. Проекти соціального призначення. Заміна обладнання. Вибір технологій виробництва. Види витрат для аналізу. Методи обчислення середньорічних витрат. Алгоритм порівняння альтернатив: приведення витрат до однакового періоду, розрахунок середньорічних витрат, ранжування альтернатив, аналіз чутливості результатів. Обмеження та недоліки методу. Статичний період окупності. Економічна сутність періоду окупності. Визначення періоду окупності. Відмінність від динамічного періоду окупності. Методи розрахунку періоду окупності. Визначення первісних інвестицій. Розрахунок річних чистих грошових потоків. Кумулятивний підрахунок потоків. Визначення моменту окупності. Критерії прийняття рішень. Максимально допустимий період окупності. Порівняння альтернативних проектів. Врахування галузевих нормативів. Переваги та недоліки методу. Модифікації методу періоду окупності. Практичне застосування періоду окупності.

Тема 8. Динамічні методи аналітичного забезпечення прийняття інвестиційних рішень

Базова модель динамічних інвестиційних розрахунків. Концепція вартості грошей у часі. Поняття теперішньої та майбутньої вартості. Процес дисконтування та нарощування. Номінальна та реальна ставки дисконтування. Грошові потоки інвестиційного проекту. Ставка дисконтування. Базові формули дисконтування. Припущення базової моделі. Обмеження динамічних методів. Метод вартості капіталу. Визначення чистої теперішньої вартості (NPV). Економічна інтерпретація показника. Зв'язок NPV з ринковою вартістю компанії. Прогнозування грошових потоків. Вибір ставки дисконтування. Дисконтування грошових потоків. Розрахунок чистої теперішньої вартості. Критерії прийняття рішень. Переваги методу NPV. Недоліки та обмеження NPV. Модифікації методу. Модифікована NPV (MNPV). Метод ануїтету. Поняття еквівалентного ануїтету. Визначення ануїтету. Зв'язок між NPV та ануїтетом. Економічна інтерпретація показника. Розрахунок еквівалентного ануїтету. Переваги методу ануїтету. Приклади практичного застосування. Заміна обладнання з різними термінами служби. Вибір між короткостроковими та довгостроковими проектами. Оптимізація інвестиційного портфеля. Обмеження методу. Метод внутрішньої ставки доходності. Економічна сутність IRR. Методи розрахунку IRR. Аналітичний метод (для простих випадків). Метод послідовних наближень. Метод інтерполяції. Використання Excel та спеціальних програм. Критерії прийняття рішень. Проблеми методу IRR. Модифікована внутрішня ставка доходності (MIRR). Практичне застосування IRR. Порівняння IRR з іншими показниками.

Тема 9. Аналітичне забезпечення прийняття інвестиційних рішень в умовах невизначеності та ризику

Аналіз чутливості. Поняття чутливості. Призначення аналізу чутливості. Методологія проведення аналізу чутливості. Вибір результуючого показника

(NPV, IRR). Визначення факторних змінних. Встановлення діапазонів варіації. Розрахунок коефіцієнтів чутливості. Ключові фактори для аналізу. Однофакторний аналіз чутливості. Варіація одного фактора при незмінності інших. Побудова графіків чутливості. Визначення критичних значень параметрів. Ранжування факторів за рівнем впливу. Багатофакторний аналіз чутливості. Одночасна зміна декількох факторів. Взаємозв'язок між факторами. Сценарний підхід до аналізу. Інтерпретація результатів. Обмеження аналізу чутливості. Аналіз ризику. Поняття та класифікація інвестиційних ризиків. Визначення інвестиційного ризику. Систематичні та несистематичні ризики. Методи ідентифікації ризиків. Методи врахування ризику в інвестиційному аналізі. Коригування ставки дисконтування. Метод достовірних еквівалентів. Скорочення горизонту планування. Аналіз сценаріїв розвитку. Імовірнісні методи оцінки ризику. Побудова розподілів ймовірностей для ключових змінних. Розрахунок очікуваних значень показників. Визначення стандартного відхилення та варіації. Коефіцієнт варіації як міра ризику. Метод Монте-Карло. Принципи імітаційного моделювання. Генерування випадкових значень змінних. Побудова розподілу NPV проекту. Аналіз сценаріїв. Розробка песимістичного сценарію. Розробка оптимістичного сценарію. Базовий (найімовірніший) сценарій. Зважена оцінка за сценаріями. Методи зниження інвестиційних ризиків. Дерево прийняття рішень. Концепція дерева рішень. Структура дерева рішень. Вузли рішень та вузли подій. Гілки та їх імовірності. Кінцеві результати. Елементи дерева рішень. Алгоритм побудови дерева рішень. Аналіз дерева рішень. Врахування фактору часу в дереві рішень. Чутливість дерева рішень. Переваги та обмеження методу. Програмне забезпечення для аналізу. Використання Excel для простих дерев.

Тема 10. Аналітичне забезпечення прийняття фінансових рішень

Цілі аналітичного забезпечення прийняття фінансових рішень. Сутність фінансових рішень підприємства. Стратегічні цілі фінансового управління. Максимізація вартості підприємства. Тактичні цілі аналітичного забезпечення. Інформаційні потреби для прийняття фінансових рішень. Учасники процесу прийняття фінансових рішень. Критерії ефективності фінансових рішень. Обмеження та конфлікти цілей. Конфлікт між ліквідністю та прибутковістю. Короткострокові та довгострокові цілі. Інтереси різних груп стейкхолдерів. Регулятивні обмеження. Інструменти аналітичного забезпечення прийняття фінансових рішень. Горизонтальний аналіз фінансової звітності. Вертикальний аналіз фінансової звітності. Коефіцієнтний аналіз фінансової звітності. Інтегральні показники фінансового стану. Факторний аналіз фінансових показників. Прогнозне фінансове моделювання. Бюджетування та прогнозування. Сценарний аналіз. Імітаційне моделювання. Аналіз стратегічних, середньо-та короткострокових фінансових планів. Стратегічне фінансове планування. Стратегічні фінансові цілі. Довгострокова структура капіталу. Інвестиційна стратегія. Дивідендна політика. Аналіз стратегічних фінансових планів. Узгодженість з корпоративною стратегією. Аналіз реалістичності фінансових прогнозів. Аналіз джерел фінансування розвитку.

Оцінка фінансових ризиків стратегії. Середньострокове фінансове планування. Операційні бюджети. Інвестиційні бюджети. Фінансові бюджети. Аналіз середньострокових планів. Оцінка збалансованості доходів та витрат, оцінка потреби у зовнішньому фінансуванні. Аналіз грошових потоків. Оцінка досяжності планових показників. Короткострокове фінансове планування. Аналіз короткострокових планів. Забезпечення поточної ліквідності. Оптимізація структури оборотних активів. Ефективність управління дебіторською заборгованістю. Оцінка ризиків фінансового планування. Аналіз структури фінансування діяльності підприємства. Власний капітал та його складові. Позиковий капітал та його форми. Теорії оптимальної структури капіталу. Фактори, що впливають на структуру капіталу. Аналіз структури капіталу. Вертикальний аналіз пасивів балансу. Коефіцієнти фінансової незалежності. Коефіцієнти заборгованості. Вартість різних джерел фінансування. Вартість власного капіталу (модель CAPM). Вартість позикового капіталу. Вартість привілейованих акцій. Середньозважена вартість капіталу (WACC). Аналіз впливу структури капіталу на показники діяльності. Фінансовий леверидж та його ефект. Вплив на рентабельність власного капіталу. Вплив на фінансовий ризик. Вплив на вартість підприємства. Оптимізація структури капіталу. Критерії оптимальності (мінімізація WACC). Аналіз ефективності використання різних джерел. Ризики структури фінансування.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Аналіз господарської діяльності: Г. Даценко, Н. Коцеруба, І. Крупельницька, О. Кудирко, І. Лобачева; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. Вінниц. торг.-екон. ін-т. Вінниця. 2021. 416 с.
2. Войнаренко М.П., Пономарьова Н.А., Замазій О.В. Міжнародні стандарти фінансової звітності та аудиту: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 488 с.
3. Загородній А.Г., Партин Г.О., Пилипенко Л.М., Партин Т.І., Тивончук О.І. Бухгалтерський облік: Підручник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2022. 416 с.
4. Ковальчук Т.М., Кузь В.І. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : практикум. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 188 с.
5. Ковальчук Т.М., Кузь В.І. Організація обліку та оптимізація оподаткування : навч. посіб. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2026. 336 с.
6. Ковальчук Т.М. Стратегічний аналіз : навч. посібник. вид. 2-е, перероб. та доп. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 460 с.
7. Кужельний М.В., Левицька С.В. Організація обліку: навчальний посібник. Київ: ЦУЛ, 2021. 352 с.
8. Кузнецова С.О., Чернікова І.Б. Облік і фінансова звітність за міжнародними стандартами: навч. посіб. Х.: Видавництво «Лідер». 2016. 318 с.
9. Куцик П.О., Бачинський В.І., Воронко Р.М. та інші. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: підручник; 3-е видан. Львів : Видавництво Львівського торговельно-економічного університету. 2023. 308 с.
10. Лаговська О.А., Легенчук С.Ф., Кузь В.І., Кучер С.В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: навчальний посібник. К.: Видавничий дім «Кондор». 2018. 418 с.
11. Огійчук М.Ф., Рагуліна І.І., Новіков І.Т. Аудит: Навч. посібник. Вид. 4-те, перероб. і допов. К.: Алерта. 2020. 852 с.
12. Плаксієнко В.Я., Верига Ю.А., Кулик В.А., Карпенко Є.А. Облік, оподаткування та аудит: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури. 2019. 509 с.

Додаткова

1. Аналіз господарської діяльності : підручник / Г.І. Кіндрацька, А.Г. Загородній, Ю.І. Кулиняк. Львів : Львівська політехніка, 2019. 320 с.
2. Голов С.Ф., Костюченко В.М., Калуга О.М. Трансформація фінансової звітності українських підприємств у фінансову звітність за міжнародними стандартами: метод. посіб. Федерація проф. бухгалтерів і аудиторів України. К. : ФПБАУ. 2013. 267 с.
3. Немченко В.В. Аудит: Підручник. К.: ЦУЛ, 2012. 528 с.
4. Облік, аналіз, аудит і оподаткування в управлінні : тестові завдання : навч.-метод. посіб. / Т.М. Ковальчук, М.А. Проданчук, А.І. Вергун, В.І. Кузь,

А.А. Михалків, І.І. Никифорак : за заг. ред. д.е.н., проф. Т.М. Ковальчук. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 380 с.

5. Островерха Р.Д. Організація обліку: навчальний посібник. Київ: ЦУЛ, 2020. 568 с.

6. Сич Є.М., Стасишен М.С. Стратегічний аналіз : навч. посібник. К. : Каравела, 2023. 304 с.

7. Сумець О.М. Стратегічний менеджмент : підручник. Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2021. 208 с.

8. Томчук О.Ф., Федоришина Л.І., Глазко Н.Д. Аналітичне забезпечення прийняття управлінських рішень. Методичні рекомендації по виконанню практичних завдань для магістрів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 071 «Облік і оподаткування» факультету обліку та аудиту. Вінниця: ВНАУ, 2016. 39 с.

Нормативна база

1. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств і організацій: Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 року № 291. URL: www.minfin.gov.ua/.

2. Концептуальна основа фінансової звітності. URL: <https://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/%D0%9A%.pdf>.

3. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України: Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 27 червня 2013 року № 635. (зі змінами та доповненнями). URL: www.minfin.gov.ua/.

4. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності. Наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013 р. №433 : за станом на 17.11.2013 р. URL: http://www.auditcnt.com.ua/news/view_news.php?id=399.

5. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг : видання 2016-2017 року. URL: https://mof.gov.ua/uk/mizhнародni-standarti-auditufbclid=IwAR3PCFlqK2h2JWyybx2-JJ9vO4QSapwhA_FghfUYeBhHzZDfoDiXZn5NzKI.

6. Міжнародні стандарти фінансової звітності (версія перекладу українською мовою – 2016 рік). URL: <https://www.minfin.gov.ua/news/view/mizhнародni-standarty-finansovoi-zvitnosti--versii-perekladu-ukrainskoiu-movoju---rik?category=buhgalterskij-oblik&subcategory=mizhнародni-standarti-finansovoi-zvitnosti>.

7. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07 лютого 2013 року № 73. (зі змінами та доповненнями). URL: www.minfin.gov.ua/.

8. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.

9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку. URL: www.minfin.gov.ua/.

10. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність в Україні: Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>

11. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 року № 996-XIV (зі змінами та доповненнями). URL: www.rada.gov.ua/.

12. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 8.07.2010 р. № 2464. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17>.

13. Про оплату праці: Закон України від 24.03.95 р. № 108/95-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95>.

Інформаційні ресурси

Офіційні сайти органів державного управління України та професійних організацій:

1. Офіційний сайт Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України. URL: <https://smida.gov.ua/>.

2. Офіційний сайт Аудиторської палати України. URL: <https://www.apu.com.ua>.

3. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: www.rada.gov.ua/.

4. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua>.

5. Офіційний сайт Державної податкової служби України. URL: <https://tax.gov.ua>.

6. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: www.ukrstat.gov.

7. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: www.minfin.gov.ua.

8. Офіційний сайт Міжнародної Федерації Бухгалтерів. URL: www.ifac.org.

9. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. URL: www.nssmc.gov.ua.

10. Офіційний сайт Федерації професійних бухгалтерів і аудиторів України. URL: www.ufpaa.org/.

Академічні ресурси:

1. Репозитарій академічних статей, таких як Google Scholar або ResearchGate, для пошуку актуальних наукових досліджень та публікацій з курсу.

2. Archer – інституційний репозитарій відкритого доступу представників Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. URL: <https://archer.chnu.edu.ua>.

Освітні платформи:

1. Платформа онлайн-курсів «Coursera». URL: <https://www.coursera.org/courses>.

2. Платформа онлайн-курсів «Prometheus». URL: <https://prometheus.org.ua/>.

3. Студія онлайн-освіти «EdEra». URL: <https://ed-era.com/>.

**Критерії оцінювання знань абітурієнтів
під час проведення фахового іспиту
для вступників на третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти
за спеціальністю ДІ Облік і оподаткування
Освітня програма «Облік і оподаткування»**

Вступне фахове випробування проводиться в тестовій формі за наступним порядком: до кожного завдання пропонується 4 варіанти відповідей (дистрактори), з яких лише один правильний. Завдання вважається виконаним неправильно, якщо: а) позначено неправильну відповідь (дистрактор); б) позначено два або більше варіантів відповіді (дистрактори), навіть якщо серед них є правильна відповідь (дистрактор); в) відповідь не позначено взагалі.

Екзаменаційне тестування передбачає 40 питань. Оцінювання відповіді вступника на кожне з питань здійснюється за урахуванням таких норм та критеріїв:

- перший рівень 25 тестових завдань, кожне з яких оцінюється по 2 бала;
- другий рівень 10 тестових завдань, кожне з яких оцінюється по 4 бала;
- третій рівень 5 тестових завдань, кожне з яких оцінюється по 6 балів;

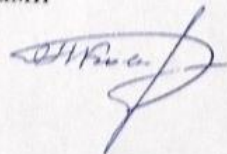
Загальна оцінка за тестування підраховується як сума балів набраних абітурієнтом за трьома рівнями за шкалою оцінювання 80-200 балів.

Максимальна кількість балів на вступному іспиті – 200 балів. Обрахування здійснюється автоматично системою.

Вступний іспит вважається складеним за умови отримання абітурієнтом не менше 100 балів, що відповідає нижній межі оцінки задовільного рівня.

Рішення про зарахування вступника на навчання приймається Приймальною комісією Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича відповідно до встановленої університету ліцензії за набраним конкурсним балом згідно з Правилами прийому до аспірантури Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича на здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії у 2026 році, затвердженого Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича 27 квітня 2026 року, протокол №5.

Гарант освітньо-наукової програми
«Облік і оподаткування»

д.е.н., проф. Ковальчук Т.М.